

הוא באיסור פנאדא, כי גוף השומן מתערב בו ולא טעמו, דהשומן נוטף בעיסה וגם רישומו ניכר בה.

[ו] יש מי שמתיר וכו'. כל כי האי אמינא ביה צל סופרים הלך אחר המקל, ומה גם צנזרין זה דאינה אלא גזירה בעלמא.

[ז] גוי שבישיל וכו' ואפילו במקום שעושים על שלחן מלכים. מכאן מוכח דאין הולכין אלא לפי המקום, וכפ"ז במקומותינו הכמהין והפטוריות עולין עש"מ הם לשצת, כדעת האו"ה (כלל מג דין ב). ומה שדחה הפר"ח בס"ק ג' מהש"ס אין ראיה, דהאידינא עולים הם, והכל לפי המקום והדברים פשוטים.⁸

[ח] אבל אם כיוון לשם בישול. מדלא מפליג צמליחות דמנח ישראל צטר זידיעת הגוי לאסיר, כדעת הרי"ף (טו. מדפי הרי"ף), והסכים עמו הרא"ש (סי' לא) והטור ורצינו ירוחם (נתיב יז ח"ז קס:), ש"מ דצכה"ג שרי, כל דלא מכוון הגוי לשם בישול. וראיתי בצ"י דטעם דפסק דלא כהרי"ף, הוא מטעם דלא ראה שום פוסק חלק בהכי, וגם הר"ן (שם ד"ה שפיר דמי) כתב על דעת הרי"ף דאינו מחוור, ע"כ.

ואומר הן אמת לכאורה פשטא דסוגייה דלא כהרי"ף, דהא שרי חגבים, הגם דמן הסתם ידע גוי צהו. וגם שרי למיכל מריש אוניה דרישא דחריך, הגם דידיע רישא ודאי דמצשל

ריש אוניה צהיכא דחריך רישא לאעצורי שער, דאמרינן לאעצורי שער קא מכווין. הכי נמי נימא לשרורי מנא קא מכווין, הגם דחזא לישראל כד קצריה לקרא.

ואחר ההסקפה אין קושיא לדעתיה דהרי"ף ז"ל, דדוקא צחריך רישא וצחגצים, הוא דשרי תלמודא, מטעם דאין סהדי דלאו לצשולי מכווין, דהא לא מצי לחריך רישא ולא צשילי אוניה, וגם לא מצי להצריח החגצים מן האגס קודם שיגית האש צאגס, וצכה"ג הוא

דשרינן. משא"כ צהא מלחא דקצר ישראל צפני הגוי קרא, והגית הגוי האש, אין סהדי דלצשולי קמכוון, ממה דלא שקיל לה.

והגם דיוכל לומר האומר דמאי חזית לומר דלצשולי קרא קמכוון, דלמא לשרורי סכתיה מכווין, עכ"ז כלום מנא מניח אמת דצהיכא דאיכא לתלות להקל תלינן, ולא להחמיר לומר לצשולי קמכווין. הגם דאיכא נמי מלחא אחריתי, חיישינן נמי דלצשולי מכווין, מההיא דחגצים וריש אוני דרישא, והתם היינו טעמא כדכתיבנא.

[ד] יש מי שמתיר בשפחות שלנו ויש מי שאוסר ואפילו בדיעבד. הגה: וצדיעבד יש לסמוך אדברי מחירים (ארוך כלל מ"ג והגהות ש"ד), ואפילו לכתחלה נוהגין להקל בצית ישראל שהשפחות והעצדים מצשלים בצית ישראל כי אי אפשר שלא יחתה אחד מצני הצית מעט (שס).

[ה] עובד כוכבים שבישל ולא נתכוון לבישול מותר, כיצד עובד כוכבים שהצית אור באגם כדי להעביר החציר ונתבשלו בו חגבים הרי אלו מותרים ואפילו במקום שעולים על שלחן מלכים. וכן אם חרך הראש להעביר השער מותר לאכול ראשי האזנים שנצלו בשעת החריכה, [ח] אבל אם כיון לשם בישול כגון שהסיק התנור לבשל בו והיה בו בשר תחלה ונצלה, אף על פי

8 בדרכי תשובה (סק"ז) הביא משו"ת בית יהודה דבעינן שיהיה עולה על שולחן מלכים במקום שהוא דוקא ולא אזלינן בחר בחר רובא דעלמא, וכן להיפך אם במקום שהוא עולה על שולחן מלכים סגי בזה אף שברוב המקומות אינו עולה. וכ"כ בספר מקור מים חיים. וכתב הדרכי תשובה שזהו דברי רבינו שהכל לפי המקום.

ולעולם כל ידיע הגוי דאיכא מידי באחונא דבעי צישול, והבעיר האור אדעתא דמאי דאיכא התם עבד, ומדקדק להבעיר באופן המועיל לבשולי מאי דאיכא התם.

וכיון דדברי הרי"ף מילי דקצרה הם, ותלמודא שלא כיון לזה הבשר שהרי לא ידע בו מתישב שפיר, ולא אשכחן

שום פוסק דפליג בהדיא. ואדרבא הרא"ש ורבינו ירוחם והטור טעמו טעמיה, ונטו אחריו, מי הוא אשר יטה עורפו כנגדם.

ומה שכתב הרי"ף כי לא נמלא חילוק זה בפוסקים, לא ידענא אהי מנייהו קאי. דהרמב"ם ז"ל השמיט האי דינא דסכתא, ולא הזכיר לא דקצר מעיקרא, ולא דקצר לבסוף, ואפשר אי הוה כתביה הוה מחלק כדברי הרי"ף. ושאר הפוסקים נמי, נוכל לומר דלמאי דכתיבנא דדוקא לא התירו אלא צמניאות דהגית האור באגם וחרין רישא ודדמי ליה. וממילא אי צמניאות דקצר קרא לעיני הגוי, ובתרא הכי הדליק הגוי התנור, דלא דמי לאגם ורישא, אסיר. ואשר על כן נראה דאסיר, כדעת הרי"ף והרא"ש ורבינו ירוחם והטור.

ופש גבן לתת טעם לרמב"ם ז"ל, אמאי השמיט דין זה דסכתא, אי אמרינן לבשולי מנא קא מכיון או לשרורי מנא. ואין לומר דפשיטא ליה מלתא דלשרוריה מכיון, דהא תלמודא נחית לאשמועינן הא מילתא, כדקאמר ס"ד לבשולי קמ"ל. ומה גם דהש"ס צפ"ל כלל גדול (שבת עד:) קאמר אהא דקאמר התם מאן דשדא סכתא צשצת חייב משום מצשל, וקאמר הש"ס פשיטא, ומשני סד"א לשרורי מנא, קמ"ל לבשולי.

ואין לומר דסובר רמב"ם דלבשולי קא מכיון, מההיא דפרק כלל גדול, דקאמר פשיטא דחייב משום מצשל, ודלא כרבינא דצפ"ל אין מעמידין. זה אינו, ממה דקאמר הש"ס אהא מילתא

דרבינא פשיטא לשרורי מכיון, לא מנינן לפלוגי אדברי הש"ס. וישב הסוגיות כתבו התוס' (ד"ה קא משמע לן לשרורי) והר"ן (שם), דלענין שצת כל דהוי כעין צישול, חייב. ולזה קאמר צפרק כלל גדול פשיטא, ומשני ס"ד דאין צו כלל דמיון הציסול, אלא

לשרורי מכיון, קמ"ל. וצפ"ל אין מעמידין פריך פשיטא, דלענין צישול גויס הא הוי לשרורי, ומשני ס"ד דלבשולי, ותטעה לאסור, קמ"ל. ומה מאוד תגדל התמיהה על מרן, דהשמיט דין זה, אחר ראותו שכל הפוסקים פסקו לשרורי מכיון, וגם הטור כתבו. ולו יהיה סובר אי זה טעם צדברי רמב"ם, עכ"ל כל הפוסקים פליגי עלויה, ועל מי סמך מרן צוה. ונראה לי לומר, דרמב"ם ז"ל סובר דכיון דקדם תלמודא צפרק כלל גדול לומר דפשיטא ליה דאית ציה מין צישול, וחייב משום מצשל, ואע"פ כן קא פריך הש"ס ארבינא, פשיטא לשרורי מכיון, הגם דהרגיש דאית ציה צישול, כמו שגילה דעתו סתמא דתלמודא צפרק כלל גדול, ואף על פי כן קאמר פשיטא. ח"כ איגלאי לן מלתא דשינוייה דמשני סד"א לבשולי מכיון, לא מהני לקושיית פשיטא, אלא לסקרמ רבינא קאמר, ולרבינא אינטריך לאשמועינן דהטומן סכתא צשצת חייב משום מצשל, והבן. אבל קושטא דמילתא, הדברים פשוטים הם, ואינם נריכים ליאמר. ולזה השמיטה רמב"ם, והזכיר דינא צהל' שצת (פ"ט ה"ו) דחייב משום מצשל.

וזה לדרך רמב"ם, אבל לדעת מרן שדרכו הוא לבאר הדברים, קשה. ואולי שסמך על מה שכתב בצעף זה וז"ל, אבל אם כוון הגוי לציסול, כגון שהסיק את התנור לבשל צו וכו'. משמע דווקא לבשל צבירור, וסיכתא אינו ודאי מצשל.